

lobci a žalovaná s vlastníkem domu, dle níž žalobci od 1. května 1923 vstoupili na místě žalované do nájemního poměru s vlastníkem domu. Na základě úmluvy s vlastníkem mohli by žalobci jako nájemníci žádati odevzdání bytu ovšem jen na vlastníku domu jako pronajímateli; na vlastníku by pak bylo, by mocí svého práva vlastnického donutil žalovanou, by byt vyklidila, ježto tím, že svolila vůči němu k tomu, by žalobci vstoupili do nájemní smlouvy místo ní, zaniklo její právo a užívání bytu, dosud na základě nájemní smlouvy jí příslušející. Jinak se však má věc, pokud přichází v úvahu smlouva, ujednaná o postoupení bytu mezi žalobci a žalovanou. Žádají-li žalobci na základě této smlouvy na žalované, by jim byt odevzdala, uplatňují nárok ze smlouvy proti svému smluvníku. K tomu jsou jedině oni oprávněni, poněvadž při této smlouvě jedině oni jsou smluvní stranou vůči žalované. S úmluvou, již obě strany učinily s vlastníkem domu o vstupu žalobcu do nájemní smlouvy, souvisí smlouva stran o postoupení bytu jen potud, že bylo třeba, by pronajímatel přijal žalobce za nové nájemníky, aby bylo žalované možno, smlouvu splnit, ježto nešlo o pouhý podnájem bytu. Pokud jde o otázku platnosti smlouvy, posoudil však odvolací soud věc nesprávně. § 18 zákona o ochraně nájemníku ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., jenž jest pro tuto smlouvu směrodatným, zapovídá postoupení bytu s podmínkou, že nájemník koupí zařízení bytu, a dle §u 20 tohoto zákona zapovězena jsou veškerá právní jednání, tedy i smlouvy, kterými dosavadní nájemník dává sobě nebo někomu jinému něco poskytovat nebo slibovat a postoupení bytu nebo v souvislosti s tím. Dle §u 897, 898 a 698 obč. zák. jsou úmluvy za nedovolených podmínek neplatné, § 879 obč. zák. prohlašuje smlouvy, jež se přiči zákonnému zákazu, za ničí. Je-li však smlouva ničí, není-li tu tedy smlouvy vůbec, nemůže žádná strana splnění smlouvy žádati. Zákon o ochraně nájemníků neobsahuje úpravy právních účinku zákazu smluv o úplatném postoupení bytu, odchylující se od obecných právních předpisů občanského zákoníka v tom smyslu, že by zavazoval k splnění smlouvy stranu k odstoupení bytu svolivší, osvobodil však druhou stranu od vzájemného plnění, na němž odstoupení bytu bylo učiněno závislým. Takového ustanovení neobsahuje ani třetí odstavec §u 20, jenž nepraví nic jiného než, že jest přípustnou kondikce toho, co bylo proti zákazu plněno. Není-li v zákoně takového ustanovení, nelze je do něho vkládati na základě úvahy, že by bylo vhodným prostředkem, čeliti bytové lichvě. Právní účinky smlouvy o postoupení bytu žalované žalobcům jest tedy posuzovati podle uvedených předpisů občanského zákoníka. Z vyličených úvah plyne, že žalobci nemají právního důvodu pro žalobní nárok na plnění smlouvy.

Čís. 4618.

Pokud jest manželka povinna, přijímati od manžela výživné in natura. Povinnost ta není vyloučena již tím, že nesdílí s manželem společného stolu a nepěstuje pohlavního styku, jen když sdílí s manželem společný byt a manžel jí stravu poskytuje.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, R II 9/25.)

Žalobu nerozvedené manželky o placení výživného procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: První soud posoudil věc nesprávně po stránce právníkové a neprováděl proto nabídnutých důkazů, takže řízení v první stolici trpí také neúplností. Povinnosti a práva mužova dlužno posuzovati dle §u 91 obč. zák., dle něhož muž jest hlavou rodiny, má tedy právo řídit domácnost, dále má povinnost manželce dle svého jmění poskytovat slušnou výživu. Pod pojmem výživa dlužno rozuměti stravu, oděv, obydlí a jiné potřeby (§ 672 obč. zák.). Naproti tomu jest manželka povinna, muži svému v hospodářství dle své síly pomáhati a, pokud domácí pořádek toho žádá, nařízení jeho nejen sama plniti, nýbrž k tomu přihlížeti, by také od jiných byla plněna (§ 92 obč. zák.). Dále nesmí býti zapomínáno, že mají manželé stejnou povinnost, jeden k druhému slušně se chovati (§ 90 obč. zák.). Konečně jest vzíti v úvahu, že manželům není dovoleno, zrušiti svémocně manželské spojení, i kdyby se na tom usjednotili; mohou se však domáhati neplatnosti nebo rozluky manželství nebo rozvodu od stolu a lože (§ 93 obč. zák.). Manželským spojením zde rozuměti jest ethické spojení manželů ve smyslu §u 44 obč. zák., nikoliv snad hospodářskou stránku manželství. Pokud se výživy týká, jest rozeznávati, zda jde o manželství rozvedené či nerozvedené. Výživa rozvedené manželky děje se zpravidla tak, že jí manžel platí výživné v hotovosti měsíčně napřed (§§ 91 a 1418 obč. zák.). Nerozvedená manželka dostává výživu zpravidla ve společné domácnosti in natura. Dle toho manžel není povinen dávat výživné v penězích manželce, by jí tím umožnil vedení oddělené domácnosti. Tomu bude tak, pokud manžel chce, by s ní manželka žila ve společné domácnosti, pomáhajíc mu v hospodářství dle §u 92 obč. zák. Jestliže by v takovém případě opustila žena mužovu domácnost svémocně nebo bez důležitých příčin, nemůže na svém muži žádati ani výživu in natura, ani výživné. Pakliže však manžel manželku bezdůvodně opustí nebo ji od sebe bez příčiny zapudí, nebo jí znemožní spoluzítí ve společné domácnosti, může manželka na manžela žádati placení výživného. Dle toho může nastati muži povinnost platiti manželce výživné i za trvání společného bydlení, když manželka od muže odejít nechce a naopak mu ve vedení společné domácnosti pomáhati chce, ač tento znemožnil jejich manželské spoluzítí. Totéž může nastati, když manželé bydlí sice pospolu v jednom bytě, avšak ve skutečnosti již nežijí manželským životem, nestýkajíce se ani pohlavně ani u stolu, a když manžel vzdal se svého práva na pomoc manželky ve své domácnosti s jejím souhlasem. V tom nelze spatřovati nedovolené zrušení manželského spojení vzájemným souhlasem, poněvadž možnost obnovení manželského soužití trvá i nadále. V tom viděti jest toliko zrušení společné domácnosti po stránce hospodářské vzájemnou dohodou (§ 93 a contr. obč. zák.). Tu nemůže manžel nutiti manželku, by přijímala výživu v jeho domácnosti in natura, neboť manželka výživu in natura může dostávat toliko ve společné domácnosti. O společné domácnosti nelze však mluvit tam, kde manželé — třeba ve společném bytě — žijí každý svým odděleným životem, kde manžel nechce, by mu jeho

žena v jeho domácnosti hospodářství pomáhala vésti; v takovém případě je tu domácnost pouze manželova (§ 92 obč. zák.). Manžel nemůže nutiti manželku, by přijímala výživu v jeho domácnosti in natura také proto, že by to nebylo z jeho strany slušným s ní zacházením, když by paní domu v jeho domácnosti byla snížena na pouhého příživníka (§ 90 obč. zák.). Dokonce již nemůže nutiti manžel manželku, aby přijímala mimo společnou domácnost stravu, kterou jí předplatí v hotelu. První soudce zjistil, že žalovaný se odhodlal najati si hospodyně a ji úplným vedením domácnosti a hospodářství pověřiti a že žalobkyni ponechal na vůli, aby výživu brala in natura buď v jeho domácnosti nebo v hotelu, kde by jí žalovaný platil. Žalobkyně obě odmítla. Neprávem proto první soud její žalobu zamítl, neboť není to překročením ustanovení občanského zákona o povinnosti manželčině k poslušnosti (§ 92 obč. zák.), poněvadž, jak shora uvedeno, ani k tomu ani k onomu nemůže manžel manželku nutiti, neboť ani to ani ono není výživou ve společné domácnosti, nýbrž ono jest stravováním v manželově domácnosti, kterou by vedla hospodyně a toto jest stravováním vůbec mimo domácnost. Jak z hořejšího plyne, mohl by manžel nutiti manželku, by přijímala stravu in natura jen tenkrát, kdyby oba spolu žili ve společné domácnosti, při čemž manželka ve vedení domácnosti by napomáhala vedením hospodářství v rodině, dostávajíc na to, jak bývá pravidlem, od manžela příspěvky v penězích, nebo in natura. Bylo tedy z uvedených důvodů odvolání vyhověti a, poněvadž první soud důkazů neprováděl, bylo rozsudek zrušiti a věc vrátiti prvnímu soudu, aby o ní dále jednal a provedl důkazy, jež strany nabídlý a snad ještě nabídnou. První soud zjistí zejména, zdali částky, které žalovaný dává nebo chce dávat žalobkyni na vedení společné domácnosti, jsou jeho jmění přiměřeny, čili nic, a zdali stačí také na výživu žalobkyně ve smyslu §§ 91 a 672 obč. zák. Nestačí-li, zda si přeje žalovaný, aby žalobkyně společnou domácnost dále vedla, či se vzdává svého práva na její pomoc (§ 92 obč. zák.) a zdali ona s tím souhlasí; kdo ze stran v tom případě znemožnil soužití ve společné domácnosti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Dle §u 91 obč. zák. jest manžel hlavou rodiny a přísluší mu na prvním místě právo řídit domácnost; naproti tomu má povinnost opatrovati manželce slušnou výživu dle svého jmění. Po dobu trvání manželství a manželského spoluzití plní manžel tuto vyživovací povinnost zpravidla tím, že poskytuje manželce účast na domácím společenství, dává jí výživu in natura. Za to však stihá manželku povinnost, sledovati manžela do jeho domácnosti a dle sil svých mu napomáhati v jeho výdělečné činnosti a ve vedení domácnosti (§ 92 obč. zák.). Výrazem »výživa« rozumí se dle §u 672 obč. zák. strava, šatstvo, byt a ostatní potřeby. Zákon nepraví, že manžel jest povinen poskytovat manželce výživu jenom in natura, ovšem činí tím, když jí poskytuje výživu v této podobě způsobem náležitým, svému závazku zadost a nemůže manželka, která žije s manželem ve společné domácnosti, kromě zvláštních

důležitých důvodů, domáhati se na manželu, by jí zvláště poskytoval místo výživy naturální výživné na penězích. Nesdílí-li manželé společného stolu a přestal-li pohlavní styk mezi nimi, není to již samo o sobě důvodem, aby manžel byl na dále povinen poskytovat manželce výživné pouze v penězích, neboť pokud zde jest možnost poskytovat a přijímati výživu in natura, pokud manželka sdílí s manželem společný byt a manžel jí skutečně výživu in natura poskytuje, není zákonného důvodu, proč by manžel měl býti hůře postaven, nežli dříve, dokud manželka mu byla družkou života a skutečně plnila povinnosti v §§ 91 a 92 obč. zák. vytknuté. Označení manželky, která s manželem nesdílí stolu a lože, avšak přijímá od manžela výživu in natura v jeho bytě, za pouhého příživníka, jak činí soud druhé stolice, není označením ani případným ani odůvodněným. Manželka má pokud možno ulehčiti manželu břemena spojená s manželstvím a proto nesmí činiti nárok na výživu nákladnější, když ji může bráti v téže jakosti s menším pro manžela nákladem. Notorické pak jest, že výživa ve společné domácnosti in natura poskytovaná, poněvadž se připravuje pro všechny členy rodiny společně, jest lacinější, a tudíž pro manžela spojená s menším nákladem, nežli výživa poskytovaná v relutu jednomu každému členu rodiny zvlášť. Žalobkyně ani nedomáhá se toho, by mohla si opatřovati výživu mimo byt a domácnost manželovu, odmítá bráti stravu v hostinci, jak jí manžel dal na vůli — o nějakém vnučování hostinské stravy, jak míní odvolací soud, nelze zde mluvit; není proto důvodu, by manžel byl povinen jí zvláště platiti na stravu měsíční peněžité příspěvky. Na tom nemůže ničeho změnit okolnost, že manžel jí peníze na denní stravu pro celou rodinu dává jednou sám bez žádosti, po druhé však že si musí pro peníze poslati k němu, do jeho ředitelské kanceláře; rozhodným jest, zda jí manžel dává dostatečný peníz na stravu a denní potřebu, neboť určití způsob výplaty peněz pro domácnost potřebných, jest jeho právem, neboť mu jako hlavě rodiny (§ 91 a) obč. zák.) přináleží vedení společné domácnosti do té doby, dokud si nevymohla manželka právo na oddělené bydliště, nebo nedosáhla rozvodu nebo rozluky. Jsou-li zde důvody rozvodu nebo rozluky, jak je žalobkyně jednotlivě přednesla (vyhrožování zabitím, zlé nakládání, snižování, rozvrat), neodůvodňují tyto ještě změnu v dosud skýtané způsobě výživy, dokud dosavadní, manželem stanovený způsob výživy manželčiny jest možným a dostatečným. Že způsob ten je možným dokud manželka sdílí s manželem společný byt, nelze pochybovati. Jedná se tedy, zda výživa manželce poskytovaná byla dostatečnou. Dle přednesu žalobkyně platí manžel manželce denně na stravu její a celé rodiny (3 dcer a 2 služek) 70 Kč, což tato označuje vzhledem k tomu, že příspěvek na výživu dětí byl v nesporném řízení prý stanoven na 60 Kč a že tudíž na ni vybývá pouze 10 Kč a že manžel zvláštní stravy pro sebe vyžaduje, za příspěvek nedostačující. Dle dalšího jejího tvrzení odmítá žalovaný placení každého nákladu na její toaletu, tak že prý musí dělati dluhy. Naproti tomu uvádí žalovaný, že vynakládá na domácnost měsíčně 2.100 Kč, na otop 600 Kč, osvětlení 240 Kč, plyn 220 Kč, na služby 400, nájemné 1.000 Kč, a na dluhy manželky 2.000 Kč měsíčně, vytýká, že manželka neumí hospodařiti a žije nad poměry, jež mu jeho příjmy dovolují. První soud ne-

provedl důkazů ani zjištění o tom, kolik vyžadují potřeby domácnosti žalovaného a strava jeho rodiny, kolik by stalo slušné ošacení manželky, kolik žalovaný skutečně na potřeby ty vynaložil a vynakládá a zda tedy svým povinností, v §§ 91 a 92 obč. zák. stanoveným, vyhovuje a dosud vyhověl, a zda tudíž žaloba manželky na nedostačující výživu jest odůvodněnou, čili nic. I když nejvyšší soud nesouhlasí s právním názorem soudu odvolacího, že manželka musí přijímati výživu in natura jen tehdy, sdílí-li s manželem společný stul a lože, a že jakmile pomine tento společný styk, musí manžel manželce, i když žije a se stravuje v jeho domácnosti, platiti na výživu její příslušné relutum v penězích, uznal přece, že dosavadní řízení vzhledem k neprovedení důkazů a tvrzené nepostačitelnosti dosavadní výživy jest kusým a neúplným a proto potvrdil zrušující usnesení soudu odvolacího.

Čís. 4619.

Sudiště závodu (§ 87 j. n.) předpokládá jsoucnost závodu v době podání žaloby, třebaš již nebyl provozován. Nestačí jsoucnost závodu pouze v době vzniku závazku.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, R II 13/25.)

Žalobu o náhradu škody výbuchem třaskavin ve skladišti žalované firmy zadala žalobkyně u soudu, v jehož obvodu bylo ono skladiště. Námitku místní nepřislušnosti soud první stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Jest souhlasiti s názorem stěžovatelky, že její skladiště třaskavin mohlo by se za zvláštní závod (provozovnu) považovati a že by mohlo sudiště na výběr dané ve smyslu Šu 87 j. n. založiti, kdyby bylo jaksi samostatným hospodářským a odděleným celkem s určitou pravomocí, odpovídající samostatnému celku. Žalující strana tvrdí a chce dokázati, že, když správa skladiště přijímala a prováděla veškeré objednávky třaskavin od závodů celého revíru, že se skladiště za provozovnu ve smyslu citovaného zákonného ustanovení musí považovati. Naproti tomu stěžovatelka tvrdí, že veškerý obchodní styk dál se toliko v její kanceláři v Praze, že lidé ve skladišti zaměstnaní byli pověřeni jenom zásilkou přijati a bez jich otevření v témž balení ku poukazu a příkazu centrály na jámy expedovati. I když důkazy v tom směru nabízené provedeny nebyly a když by se mělo skladiště žalované za provozovnu ve smyslu Šu 87 j. n. považovati, nelze přece sdíleti názor prvního soudu, že dovolaný soud jest k projednání této sporné věci místně příslušným, poněvadž další náležitost § 87 j. n., totiž aby nárok žalobcův byl v přímém hospodářském vztahu ke skladišti, tu schází. Práví-li se v Šu 87 j. n., že u soudu závodu mohou býti žalovány osoby ve sporech, které se vztahují na činnost s jejich obchodem nebo povoláním spojenou, jest tím řečeno, že nárok žalobní musí býti v nějakém příčinném hospodářském vztahu k provozovně. Tomu však v tomto případě tak není, poněvadž za obce uplatňuje nárok na náhradu škody jednak z toho duvodu, že